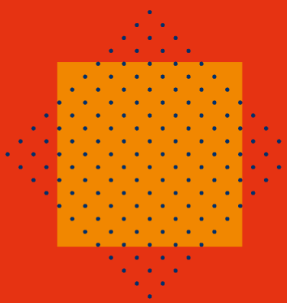

Terveet tilat 2028 ja Kansallinen sisäilma ja terveys

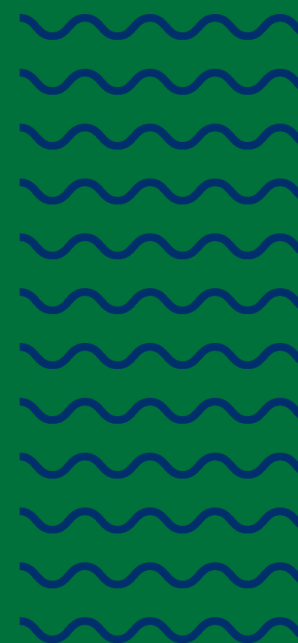
Järjestötapaaminen 22.6.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

TERVEET
TILAT 2028

Ohjelma 22.6.

11.00 Tervetuloa, keskustelua

- Esittelykierros
- Miltä sisäilmatilanne näyttää jäsentenne kannalta? Onko tapahtunut muutoksia? Sana on vapaa.

11.30 Terveet tilat -ohjelman esittely, johtava asiantuntija Katja Outinen, valtioneuvoston kanslia

- Keskustelua

11.45 Sisäilmaohjelman esittely ja kooste tuotoksista, tutkimusprofessori Anne Hyvärinen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

- Keskustelua

12.00 Poimintoja keskeisistä Sisäilmaohjelman tuotoksista

- Uusia ohjeita ja työkaluja kouluihin, erikoistutkija Anniina Salmela, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Tukea työpaikoille ja oireilevalle, apulaisylilääkäri Aki Vuokko, Työterveyslaitos
 - Työkyvyn tuen malli sisäilmatilanteisiin
 - Sisäilma työpaikalla -oppimateriaali
 - Päivitä tietosi uusista sisäilmaohjeista! Webinaarit 28.9. ja 10.11. 2022

- Keskustelua

12.35 Yhteistä keskustelua

- Tulosten hyödyntäminen ja levittäminen
- Mitä jatkossa tarvitaan?

13.00 Tilaisuus päättyy

Terveet tilat 2028 – ohjelman ajankohtaiset

Katja Outinen, valtioneuvoston kanslia

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

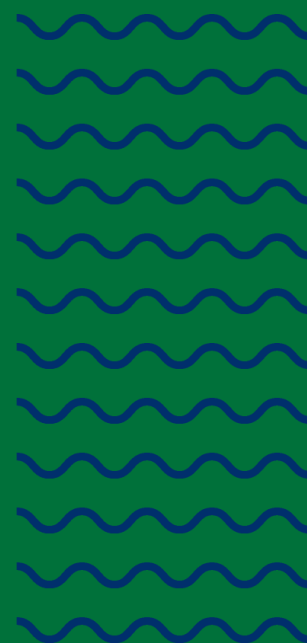
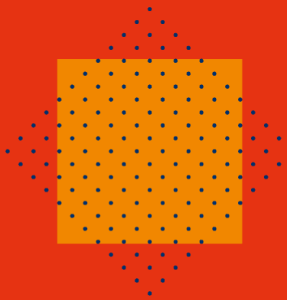

Terveet tilat 2028

Järjestötapaaminen 22.6.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Terveet tilat 2028 -ohjelman tavoitteita

- Tavoitteena on vähentää julkisten rakennusten sisäilmaongelmia ja ennaltaehkäistä uusia
- Tavoitteena on parantaa sisäilmasta oireita saavien hoitoa ja kuntoutusta
- Moniammatillinen yhteistyö ja avoin viestintä luovat luottamusta
- Rakentamisen sekä kiinteistöjen käytön ja ylläpidon prosessien vahvistaminen
- Terveiden tilojen hankintaosaamisen parantaminen
- Osaamisen vahvistaminen sekä KIRA- että SOTE-alalla

Terveet tilat - ohjelman toteuttajat

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

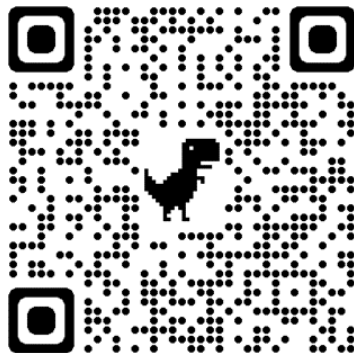
Yhteistyötä tehdään eri tahojen kanssa

- Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma
 - THL koordinoi, mukana toteutuksessa mm. TTL, Filha
- Senaatti-kiinteistöt ja Puolustuskiinteistöt
- Opetushallitus ja Museovirasto
- Aluehallintovirastot, Maakuntien tilakeskus
- Järjestöt ja yhdistykset, mm. Sisäilmayhdistys, Suomen Kuntaliitto ry, Rakentamisen Laatu RALA ry, Rakennusteollisuus ry, Hengitysliitto, Työturvallisuuskeskus, Suomen Vanhempainliitto/Ratkaistaan yhdessä -hanke jne.

Tutustu tarkemmin Terveet tilat -ohjelmaan

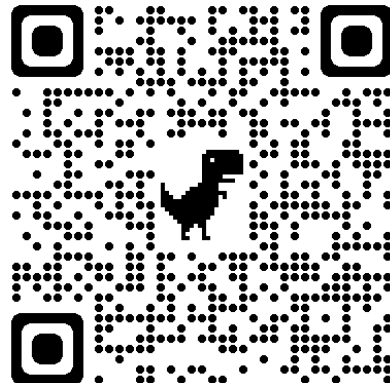
- Tutustu verkossa www.tilatjaterveys.fi
- Katso ajankohtaiset uutiset ja tiedotteet
- Tilaa uutiskirje
- Tutustu 10-vuotisen ohjelman etenemiseen
- Tutustu hankkeiden ja selvitysten raportteihin ja valmistuneisiin ohjeisiin

Oletko töissä kunnassa – tule mukaan kuntien Terveet tilat -verkostoon

- Käymme vuoropuhelua sisäilmaongelmien ratkaisemisen hyvistä käytännöistä
- Opimme toisten onnistumisista ja virheistä
- Mukana yli 570 kuntien viranhaltijaa, työntekijää, kuntapäättäjä
- Säännölliset verkostotapaamiset eri teemoista

Ilmoittaudu mukaan

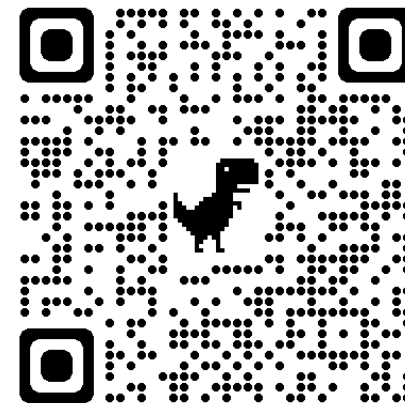
Vinkit kunnista – jutut ja videot

- Kuntien asiantuntijat kertovat hyvistä käytänteistä sisäilmaongelmien ratkaisemisessa ja kiinteistöjen ylläpidossa
- Kevään aikana julkaistu Vinkit kunnista -videot Tampereelta, Jyväskylästä ja Vantaalta -> [tutustu YouTube-kanavalla](#)
- Lisäksi esittelyvideo Terveet tilat -toimintamallista ja strategisesta kiinteistönpidosta
- Lisää Vinkit kunnista -juttuja ja -videoita tulossa syksyllä
- **Ilmianna oman kuntasi hyvä sisäilmakäytäntö** meille -> terveet-tilat (at) gov.fi

Terveet tilat -toimintamalli

- Kokoa tietoa, ohjeita ja hyviä käytäntöjä julkisten rakennusten ennakoivasta kiinteistönpidosta ja hyvään sisäilmaan tähtäävistä toimenpiteistä
- Suunnattu kunnille tukimateriaaliksi sisäilmahaasteiden ennaltaehkäisyyn ja ratkaisemiseen
- Toimintamallia päivitetään säännöllisesti saatujen kommenttien perusteella
 - Lisätään mm. linkkejä uusiin ohjeisiin

Terveet tilat -ohjelman hankkeita

- Ohjelman hankkeet perustuvat ohjelmasta v. 2018 annettuun valtioneuvoston periaatepäätökseen
- Ministeriöt vastaavat oman hallinnonalansa hankkeiden suunnittelusta, toteutuksesta ja seurannasta
- Monet hankkeet tukevat Terveet tilat –toimintamallia ja tuovat siihen lisätietoa sekä uusia ohjeistuksia ja oppaita
- Tulokset kootaan ohjelman verkkosivuille -> Tutustu hankkeiden ja selvitysten raportteihin Oppaita ja selvityksiä -sivulla

Rakentamiseen, kiinteistöjen ylläpitoon ja kiinteistökannan hallintaan liittyviä hankkeita v. 2022

- Ilmanvaihtojärjestelmien kunnon selvittämiseen liittyvä katsastusmalli – opas julkaistaan kesällä 2022
- Homekoiraopas - Kuvataan homekoiratoiminnan toteutusta, tutkimuksen tilaamiseen liittyviä asioita sekä laatutekijöitä – julkaistaan kesällä 2022
- Opas betonilattioiden muovipäällysteiden korjaustarpeen arviointiin – julkaistaan kesällä 2022
- Visuaalinen esitys eri vuosikymmenten oppilaitosrakennusten tyypillisimmistä riskirakenteista, sisäilma-altisteista ja korjaustavoista – julkaistaan kesällä 2022
- Toimintatavat suojeltujen rakennusten toiminnallisuuden ja ominaisuuksien arvioinnissa korjaushankkeissa – selvityshanke käynnissä

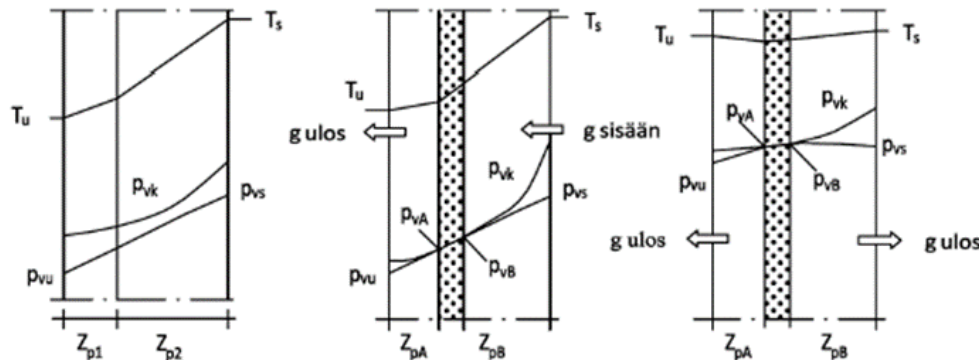
Kosteudenhallinta ja kosteus -koulutuskokonaisuus

- Rakentamisen kosteudenhallintaan ja kosteuteen liittyvä koulutuskokonaisuus toteutettiin huhti-toukokuussa 2022 webinaareina
- Sitowise Oy vastasi koulutuksen sisällön suunnittelusta ja koulutuksen toteutuksesta. Aiheita mm.
 - kosteudenhallintaprosessin johtaminen
 - kosteudenhallinta uudis- ja saneeraustyömailla
 - korjausrakentamisen erityispiirteet kosteudenhallinnan näkökulmasta
 - keskeisten säädösten ja ohjeistusten tuntemus
 - tyypilliset kosteusvauriot sekä niiden tutkiminen ja korjaaminen
 - ilmastonmuutoksen huomioiminen rakentamisessa
- Koulutusaineisto julkaistiin ohjelman verkkosivuilla 21.6.2022

Rakennusfysiikan oppimateriaali insinöörikoulutukseen

- Oppimateriaali tuotettiin 8 ammattikorkeakoulun yhteistyönä ja se valmistui keväällä 2021. Aineisto julkaistiin Terveet tilat –ohjelman verkkosivuilla tammikuussa 2022.
- Laadittu aineisto antaa hyvän pohjan ammattikorkeakoulujen rakennusinsinöörikoulutuksen 5 op:n laajuisen rakennusfysiikan opintojakson toteutukseen.
- Materiaalin ovat tuottaneet LAB-ammattikorkeakoulu, Savonia ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Karelia ammattikorkeakoulu, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Oulun ammattikorkeakoulu, Lapin ammattikorkeakoulu ja Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Aineistossa käsitellään mm. seuraavia osa-alueita: lämpö, kosteus, ilmavirtaukset, mittaukset. Sisäilma-osiota päivitetään kesän 2022 aikana.

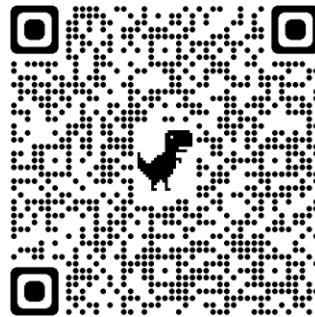
Oppilaitosrakennusten nykytilaselvitykset

- Selvityksissä tarkasteltiin oppilaitosrakennuksia, mm. määrää ja ikää
- Tarkastelussa olivat myös oppilaitosrakennusten suunnittelu sekä suunnittelua ja ylläpitoa koskevien määräysten ja ohjeiden ohjausvaikutus sekä mahdolliset säädösmuutos- ja ohjaustarpeet
- Selvitykset toteutti FCG Konsultointi Oy v. 2020, 2021 ja 2022
- Suunnittelussa olisi tärkeää huomioida tilojen muuntojoustavuus
- Mikään taho ei seuraa oppilaitosrakennusten suunnitteluratkaisuja eikä ole yhtenäistä ohjeistusta
- Ammattioppilaitosten asuntoloita koskeva selvitys julkaistiin 13.6.

Yleissivistävät oppilaitokset

Ammatillisen koulutuksen tilat

Ammatillisen koulutuksen asuntolat

Sisäilmaosaamisen ja -koulutuksen kartoitus

- Rakennusalan toimijoiden sekä kuntien kiinteistö- ja rakennustehtävissä toimivien sisäilmaosaamisen osaamiskartoitus
 - Julkaistiin 3/2020
 - Kokonaisuuksien hallinnassa puutteita mm. rakentamisen ja ylläpidon aikana
 - Osaamisvajetta teknisen alan perustason koulutuksessa, mutta esim. RTA-koulutus tuottaa riittävästi osaajia
- Kartoitus kiinteistö- ja rakennusalan eri koulutusasteiden tutkintoon johtavan koulutuksen tuottamasta sisäilmaosaamisesta sekä lisä-, jatko- ja täydennyskoulutuksena saatavasta sisäilmaosaamisesta
 - Julkaistiin 11/2021
 - Kehitystarpeita: vastuukysymysten ja roolien ymmärrys; viestintä- ja asiakastaidot; koulutuksen hinta, täydennyskoulutusten saavutettavuus

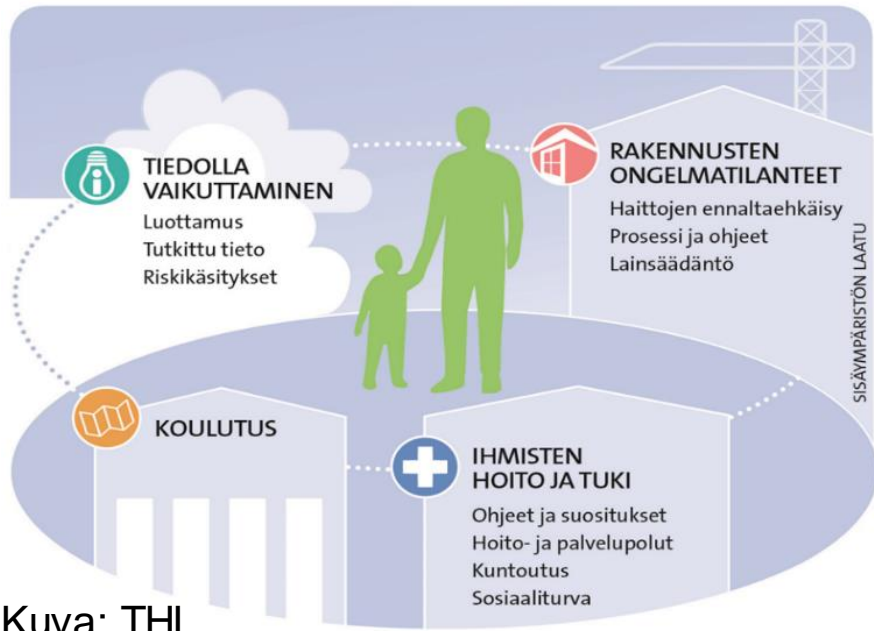

KouluKunto-hanke (VN TEAS, tietokayttoon.fi)

- Hankkeessa muodostetaan kokonaiskuva Manner-Suomen oppilaitosrakennuskannan kunnosta -> kartoitetaan yleissivistävien oppilaitosrakennusten rakenteiden, ilmanvaihdon ja sisäilmaston nykytilaa
- Hankkeen toteuttavat Aalto-yliopisto, Rakennustietosäätiö RTS, Suomen Kuntaliitto ja Tampereen yliopisto. Hanke käynnistyi 4/2022.
- Taustalla yleinen käsitys Suomen koulurakennusten huonosta kunnosta ja sisäilman laadusta koulurakennuksissa -> todellinen tutkimustieto aiheesta on kuitenkin hajanaista eikä ole vertailtavissa
- **KouluKunto-hanke tarvitsee tietoja kunnista, joissa on tehty koulurakennuskantaan systemaattisesti kuntoarviot ja tarpeen mukaisesti rakennusten kosteus- ja sisäilmatekniset kuntotutkimukset.**
 - Kunnille hankkeesta ei aiheudu kustannuksia eikä velvoitteita. Tutkijat keräävät kuntien osoittamat tiedot esimerkiksi kuntien käyttämistä sähköisistä järjestelmistä tai muista tiedonnoutopaikoista joustavasti.
 - Ota yhteyttä Katja Tähtinen, Rakennustietosäätiö RTS, katja.tahtinen@rakennustieto.fi, p.040 584 3360 tai Camilla Vornanen, Aalto-yliopisto, camilla.vornanen@aalto.fi

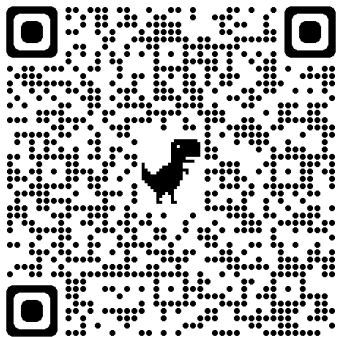

Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma

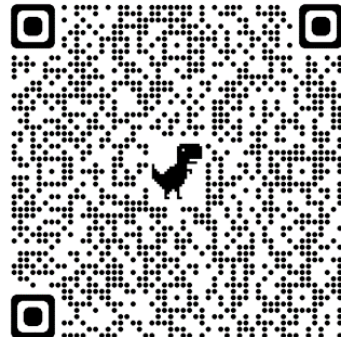

Kuva: THL

Yleistä ohjelmasta

Ohjelman tuotoksia

- Toteuttaa Terveet tilat -ohjelman terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen osa-alueita
- Kaiken toiminnan pääperiaate on **ennaltaehkäistä ja vähentää** sisäympäristöön liittyviä terveys- ja hyvinvointihaittoja
- Sisäilma ja terveys -ohjelma nojaa tieteelliseen tutkimukseen ja työskentelee aktiivisesti yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten tutkimuslaitosten kanssa
- Lisätietoja: Anniina Salmela, THL

Seuraa ohjelmaa:
tilatjaterveys.fi
Twitter @TerveetTilat
#TerveetTilat2028

Sihteeristö: Katja Outinen VNK,
Vesa Pekkola STM,
Timo Lahti YM,
Mikko Helasvuo OKM,
viestijä Joel Aaltonen VNK
etunimi.sukunimi @ gov.fi

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

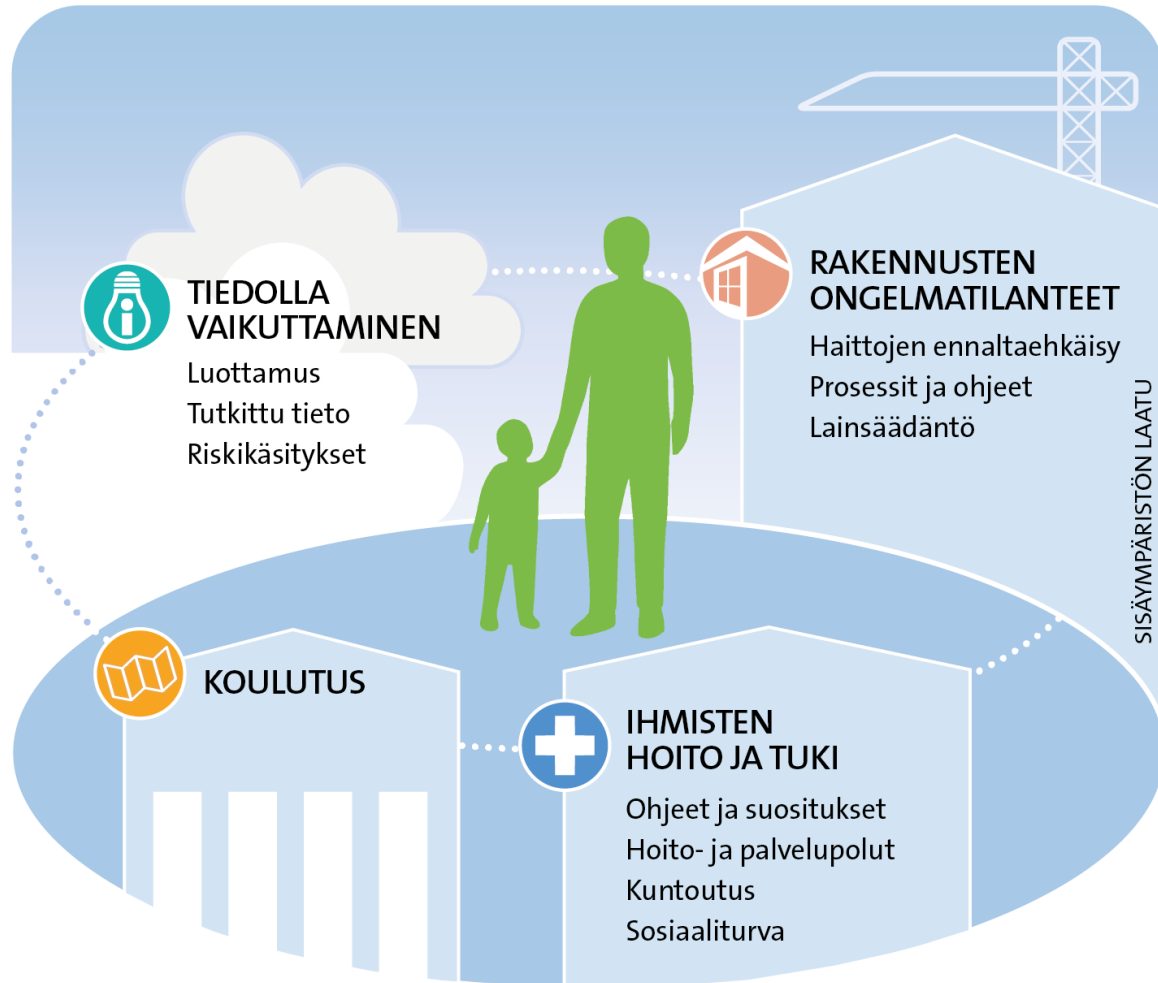

Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma

Anne Hyvärinen, tutkimusprofessori, yksikönpäällikkö
Ympäristöterveysyksikkö, Terveysturvaajat osasto
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

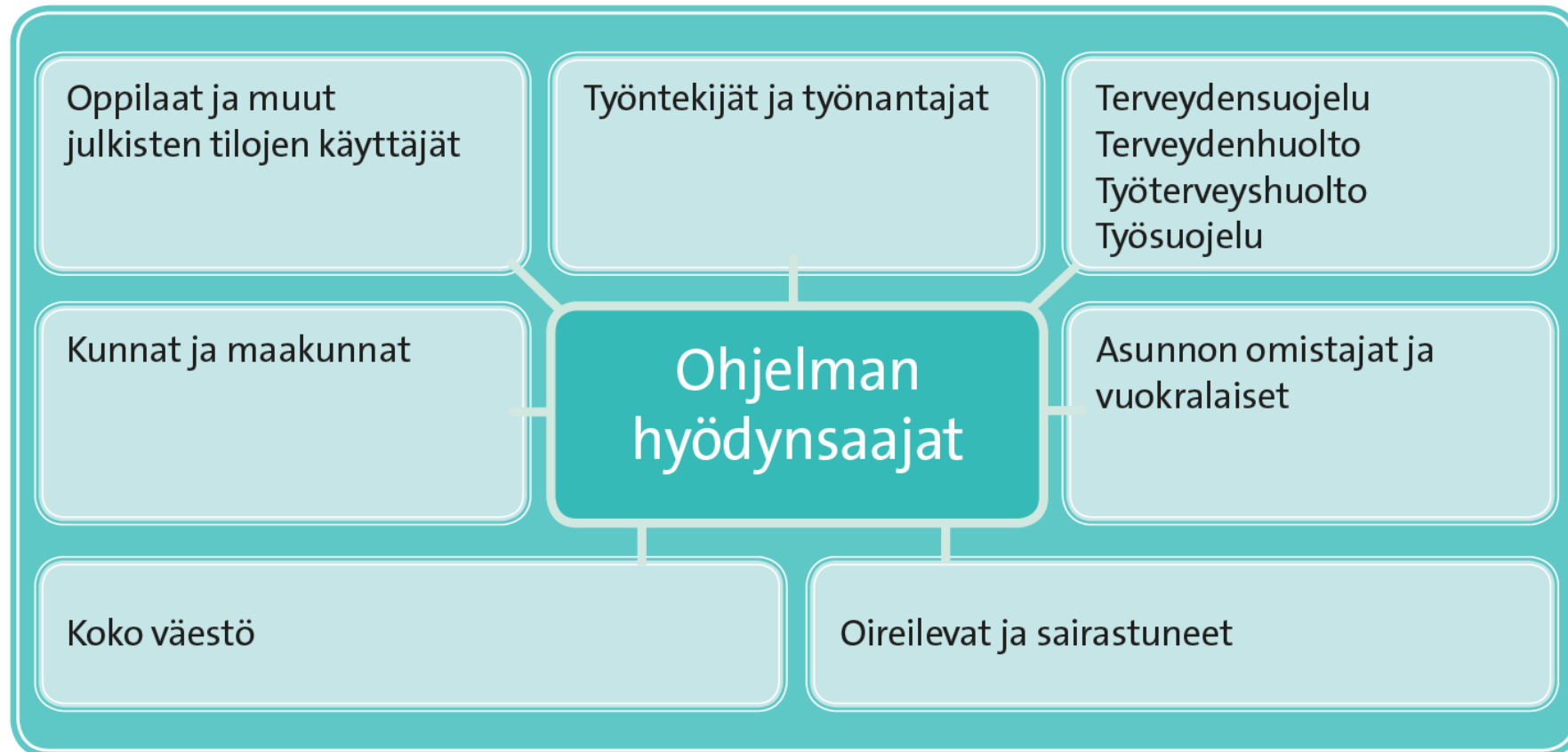
Tavoitteena ihmisen terveys ja hyvinvointi

- Kaiken toiminnan pääperiaate on **ennaltaehkäistä ja vähentää** sisäympäristöön liittyviä terveys- ja hyvinvointihaittoja
- www.thl.fi/sisailmaohjelma
- Laaja yhteistyö:
 - ✓ Tutkimuslaitokset
 - ✓ Terveystieteiden tutkimuskeskukset
 - ✓ Potilasjärjestöt
 - ✓ Terveet tilat -sihteeristö ja verkosto
 - ✓ Viranomaiset (AVI:en kiertueet)
 - ✓ Ammattijärjestöt

Lähde: Terveystieteiden tutkimuskeskus 2018

Ohjelma meille kaikille

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018

Joukko alansa ammattilaisia

Kansallista sisäilma ja terveys -ohjelmaa on vuodesta 2018 toteutettu yhteistyössä

Työterveyslaitos

Hengityслиitto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Ohjelmassa tuotettua:

44

Artikkelia, selvitystä tai katsausta

9

Sisäilma-aiheista blogia

6

Suosituksia tai ohjeistusta

7

Koulutusta tai kokonaisuutta

Tutkimus kaiken perustana

Sisäilma ja terveys –ohjelma nojaa tieteelliseen tutkimukseen ja työskentelee aktiivisesti yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten tutkimuslaitosten kanssa; viime vuosien hankkeissa on ollut mukana mm.

Laajasti tietoa ja keinoja

- Ohjeistuksia ja katsauksia altistumisolosuhteisiin ja sisäilmatilanteiden ratkaisemiseen liittyen, selvityksiä oireilevien tilanteesta, hoidon ja kuntoutuksen keinoista
- Koulutuksen ja viestinnän avulla on painotettu laadukkaan sisäilman terveyshyötyjä ja viestitty sisäilmaan liittyvistä korostuneista riskikäsityksistä
- Työväestölle on kehitetty työkyvyn toimintamalli, rehtoreille ohjeistus sisäilmatilanteen hoitoon
- Sisäilmasta oireilevien tunnistusta, hoitoa ja kuntoutusta on kehitetty esimerkiksi koulutuksen ja erikoistuneiden poliklinikoiden avulla

**Lisäkeinoja
oireilevien
auttamiseksi**

**Ongelmien
ennaltaehkäisyä**

**Työkaluja alan
toimijoille**

**Hoito- ja
kuntoutustapoja**

Nostoja ohjelman tuotoksista

Ohjeistukset

- Tietoa oireilusta sisäympäristössä terveydenhuollon ammattilaisille
- Työkyvyn tuki sisäilmatilanteissa -toimintamalli

Katsaukset

- VOC-yhdisteet toimistoissa ja asunnoissa
- Altistuminen sisäympäristössä: yleisyys Suomessa ja Pohjoismaissa
- Väistö- ja erityispuhtaiden tilojen käyttö työpaikkojen sisäilmasto-ongelmatilanteissa: sisäilmasto- ja tilaratkaisuihin liittyvien toimintatapojen nykytilanne

,

Kaikki valmistuneet tuotokset löytyvät Terveet tilat 2028 -sivuilta!

Sisäilmatilanteen hallintaan

- Selvitysprosessi koulussa ja päiväkodissa
- Oppilaiden sisäilmakysely
- Ohje rehtoreille sisäilmatilanteeseen
- Sisäilma työpaikalla –oppimateriaali

Terveydenhuollon tueksi

- Työntekijöiden oireilu sisäympäristössä – työterveyshuollon näkökulma
- Terveydenhuollon ammattilaisten koulutustarpeet sisäilmasta oireilevan potilaan hoidossa
- Terveydenhuollon asiantuntijoiden koulutus sairaanhoitopiireittäin

Oireilevan tueksi

- Sisäilma, terveys ja oireilu –verkkosivusto
- Pitkittyneet oireet - tie kohti toimintakyvyn palautumista

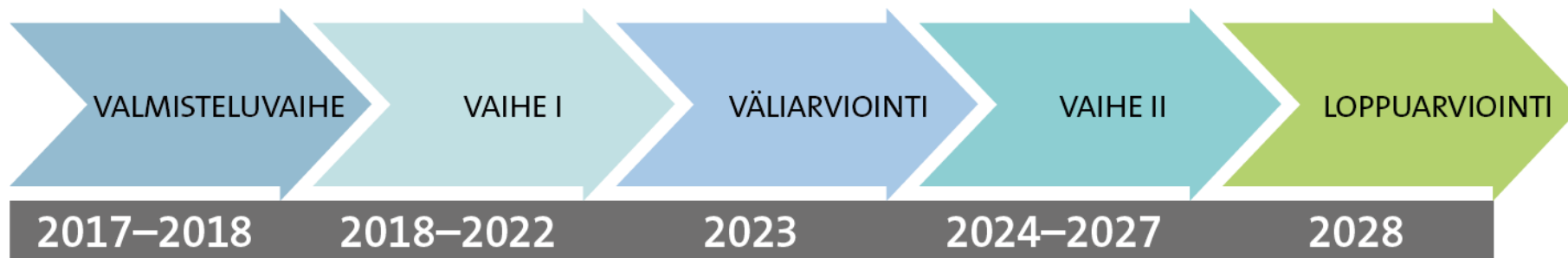
Yhteistyössä on voimaa

- Ohjelma on kerännyt valtavasti taustamateriaalia ja tuottanut sen perusteella ohjeistusta, koulutusta ja toimintamalleja jopa edellä suunnitellusta aikataulusta
- **Terveet tilat 2028** sateenvarjon alla sisäilmaohjelma on onnistunut yhdistämään monialaisia asiantuntijoita harvinaisen laajalla rintamalla, ja saanut hyvän vastaanoton alan toimijoiden parissa
- Selvitysten mukaan lievästi ja keskivaikeasti oireilevien tukitoimet toimivat hyvin

Ohjelman väliarviointi

- Ohjelman toimenpiteet on suunniteltu toteutettavan kahdessa vaiheessa
- Ohjelman toimenpiteiden etenemistä ja tavoitteiden toteutumista on arvioidaan väliarvioinnissa vuonna 2023
- Väliarvioinnin yhteydessä suunnitellaan ja aikataulutetaan toisen vaiheen toimenpiteet tarkemmin (2024–2028). Samalla harkitaan, tarvitaanko uusia keinoja tai toimenpiteitä ohjelman tavoitteiden toteuttamiseen.

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018

Työ jatkuu

- Vaikeasti oireilevien ja sairastuneiden tuen ja hoidon kehittäminen vaatii vielä paljon työtä ja panostusta
- Eri tahot (esimerkiksi ammattijärjestöt) tiiviimmin ohjelman työhön
- Tutkijat entistä paremmin mukaan ja yhteistyöhön laajalla rintamalla
- Sisäilma-alan tutkimus- ja kehitystyön rahoitus on puutteellista ja vaikeasti ennustettavaa

Nostoja jatkosuunnitelmista

- Tekeillä sisäilman eri altisteiden katsauksia (esim. SVOC, pienhiukkaset, mikrobit) ja niihin pohjautuva olosuhdearvion ja sisäilman terveydellisen merkityksen arvioinnin päivitys
- Työkyvyn tuen toimintamallin testaus, kehittäminen ja vienti työpaikoille
- Hoidon ja kuntoutuksen kehittäminen erityisesti vaikeasti ja pitkäaikaisesti oireilevilla
- Oireilevan oppilaan tuki, erityisesti koulu-terveydenhuollon rooli ja oppimISRatkaisut

Seurataan ja tuetaan meneillään olevia hankkeita

Monialainen yhteistyö
TerveetTilat28 –
sateenvarjon alla

Tutkijat entistä
laajemmin mukaan:
TerveetTilat28
tutkijaverkosto

**Yhteinen päämäärä:
terveyttä edistävä
sisäympäristö**

Tutkimusrahoituksen
varmistaminen
aihealueelle

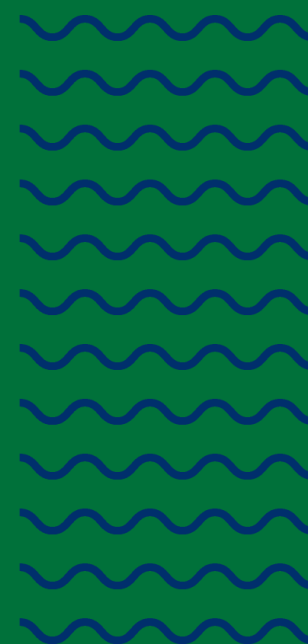
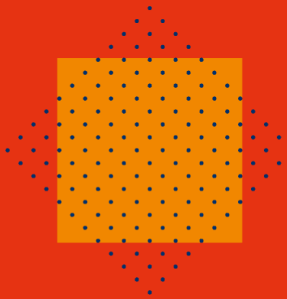
Sosiaaliturva-
kysymykset: osa
laajempaa uudistusta

Terveet tilat 2028

Järjestötapaaminen 22.6.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma

Opetus ja varhaiskasvatus

Anniina Salmela, erikoistutkija, FT, RTA

22.6.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

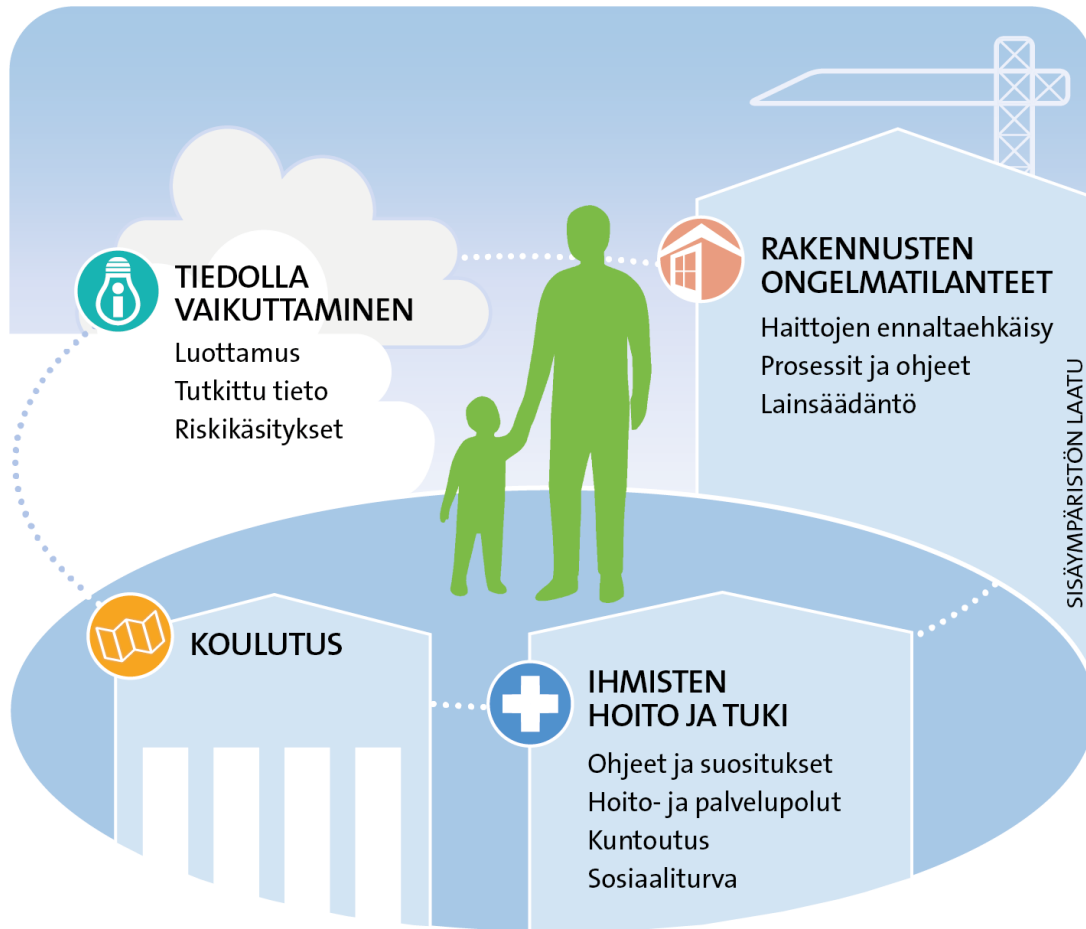
Lapset ja nuoret THL:ssä

- Terveydensuojelulaki
- Edistetään lasten ja nuorten terveellistä ja turvallista kasvu ympäristöä päiväkodeissa ja kouluissa
- Toimitaan myös asumisterveyden edistäjänä ja näin vaikutetaan kotien kasvu ympäristöön
- THL:ssä myös paljon muuta toimintaa, jossa lapset, nuoret, oppilaat ja opiskelijat osana
 - mm. kouluterveydenhuollon ja neuvolatoiminnan ohjausta ja kehittämistä

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018

Opetus ja varhaiskasvatus ohjelmassa

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018

- Osa-alueella 2 Rakennusten ongelmatilanteet, jossa mm. toimintaohjeet ja prosessit sisäilmatilanteisiin sekä laajasti tietoa sisäympäristöistä
- Osa-alueella 4 Koulutus, jossa tuotettuja ohjeistuksia jalkautetaan käytäntöön

Toimet ohjelmassa

Tuetaan

- kuntien toimijoita, kuten kiinteistönomistajan edustajia, kehittämällä selvitysprosessia ja tarjoamalla työkaluja sisäilmatilanteen ratkaisemiseksi

Ohjeistetaan

- koulun henkilökuntaa sekä oppilaita ja huoltajia toimimaan sisäilmatilanteessa

Kehitetään

- kouluterveydenhuoltoa sisäilmatilanteen selvitysprosessin osana

Rakennetaan

- kouluympäristön toimijoille ohje, jossa otetaan huomioon mm. väistötilat ja lapsen yksilöllinen tuen tarve

Sisäilmatilanteen selvitysprosessi koulussa ja päiväkodissa

Ohjeistus rehtoreille sisäilmatilanteeseen

Sisäilmakysely oppilaille

Selvitys kouluterveydenhuollon roolista ja tiedoista sisäilmatilanteessa

Ohjeistus oppilaiden työskentelyyn ja oleskeluun kouluissa sisäilmaongelman aikana

Sisäilmatilanteen selvitysprosessi koulussa ja päiväkodissa

TUTKIMUKSESTA TIIVIISTI 32/2021

Sisäilmatilanteen selvitysprosessi koulussa ja päiväkodissa

PÄÄLÖYDÖKSET

- Sisäilmatilanteiden selvitysprosessin tulee olla selkeästi määritelty ja ohjeistettu.
- Ohjeistuksessa on tärkeä olla eri toimijoiden roolit ja tehtävät selvästi esitettynä.
- Ohjeistuksen tulee olla kaikkien saatavilla, ja se on myös hyvä tuoda kaikille rakennuksen käyttäjille tiedoksi.
- Ajantasainen viestintä tulee huomioida koko prosessin läpi.
- Havainnon ilmoittajalle tulee antaa palaute ilmoituksen vastaanottamisesta ja mahdollisesti tietoa toimenpiteistä ja aikatauluista asian selvittämiseen liittyen.
- Selvityksiin on hyvä tarttua ripeästi. Kiinteistön omistaja on vastuussa selvityksistä.
- Korjausten ja muiden toimenpiteiden onnistumisen seuranta rakennuksen käytön aikana on aina tärkeä osa sisäilmaprosessia.

Ennakoiva kiinteistön kunnonraportti on tärkeä osa rakennuskannan hallintaa. Painopiste koulujen ja päiväkotien sisäilmaan liittyvissä kysymyksissä tulisi olla akuuttien tilanteiden selvittämisen sijasta niiden ennaltaehkäisyssä normaalin kiinteistönhoiton sekä strategisen kiinteistönpidon keinoin. Vaikka tavoitteena on ennakoiva kiinteistönhoito, voi sisäilmatilanteita ilmetä. Sen vuoksi on tärkeä määrittää ja ohjeistaa selvitysprosessi eli toimintamalli sisäilmatilanteiden hoitamiseen. Selvitysprosessin tulee kattaa tilanne Haitan tai vian havainnoinnista tehtyjen toimenpiteiden jälkiseurantaan. Ohjeistuksessa on tärkeää esittää prosessin eri vaiheissa mukana olevien toimijoiden roolit ja tehtävät selvästi ja riittävän yksityiskohtaisesti, unohtamatta suunnitelmallista ja ajantasaisista viestintää, joka on huomioitava koko prosessin läpi. Selvitysprosessi tulee olla kaikkien saatavilla, ja se tulee tuoda kaikille rakennuksen käyttäjille tiedoksi.

Sisäilmatilanteen selvitysprosessin eteneminen

1. Havainto
Kaikki rakennuksen käyttäjät voivat tehdä havaintoja rakennuksen olosuhteista. Havainnot voivat olla moninaisia, mm. tunkkainen ilma tai näkyvä vaurio.

2. Ilmoitus
Havainnosta kerrotaan oppimisympäristössä vastuussa olevalle rehtorille/päiväkodin johtajalle, joka tekee ilmoituksen kiinteistönhoitoon ja kiinteistön omistajalle.

3. Esiselvitys
Kiinteistön omistaja on vastuussa. Esiselvityksessä tulee olla mukana sisäilma- ja taloteknisiä osaajia. Ilmenneet viat korjataan. Tehdään tilannearvio toimenpiteistä ja selvityksistä sekä tiedotetaan asiasta.

4. Selvitykset
Kiinteistön omistaja on vastuussa. Selvityksiä voi koordinoida sisäilmaryhmä. Tehdään tilannearvio tarvittavista toimenpiteistä ja tiedotetaan asiasta.

5. Toimenpiteet ja seuranta
Kiinteistön omistaja on vastuussa. Toimenpiteet perustuvat selvitysten pohjalta tehtyyn tilannearvioon ja suunniteltuihin tavoitteisiin. Seuranta tulee olla suunnitelmallista. Toimenpiteistä ja seurannasta tiedotetaan käyttäjiä.

Lähde: THL 2021

Kaisa Jalakanen
Anniina Salmela
Anne Hyvärinen

Sähköpostit muotoa: etunimi.sukunimi@thl.fi

Sisäilmatilanteen selvitysprosessin eteneminen

1. Havainto
Kaikki rakennuksen käyttäjät voivat tehdä havaintoja rakennuksen olosuhteista. Havainnot voivat olla moninaisia, mm. tunkkainen ilma tai näkyvä vaurio.

2. Ilmoitus
Havainnosta kerrotaan oppimisympäristössä vastuussa olevalle rehtorille/päiväkodin johtajalle, joka tekee ilmoituksen kiinteistönhoitoon ja kiinteistön omistajalle.

3. Esiselvitys
Kiinteistön omistaja on vastuussa. Esiselvityksessä tulee olla mukana sisäilma- ja taloteknisiä osaajia. Ilmenneet viat korjataan. Tehdään tilannearvio toimenpiteistä ja tarvittavista selvityksistä sekä tiedotetaan asiasta.

4. Selvitykset
Kiinteistön omistaja on vastuussa. Selvityksiä voi koordinoida sisäilmaryhmä. Tehdään tilannearvio tarvittavia toimia varten ja tiedotetaan asiasta.

5. Toimenpiteet ja seuranta
Kiinteistön omistaja on vastuussa. Toimenpiteet perustuvat selvitysten pohjalta tehtyyn tilannearvioon ja suunniteltuihin tavoitteisiin. Seuranta tulee olla suunnitelmallista. Toimenpiteistä ja seurannasta tiedotetaan käyttäjiä.

Lähde: THL 2021

THL-sarja: Tutkimuksesta tiiviisti 32/2021
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-672-5>

Ohjeistus rehtoreille sisäilmatilanteeseen

Ohjeessa käydään läpi sisäilmatilanteen selvittäminen ja siihen liittyvät toimijat

- lisäksi ohjeessa mm. tietoa sisäilmaan laatuun vaikuttavista tekijöistä ja viestintä sisäilmatilanteessa

Nostona ohjeesta

- Pelkkä rehtorien kouluttaminen sisäilmastotilanteen hoitoon ei riitä vaan myös oppilaitoksen käyttäjiä kuten henkilökuntaa ja oppilaita tulee opastaa, miten ongelmia voidaan ennaltaehkäistä ja miten sisäilmaan liittyvissä tilanteissa toimitaan

Tulossa

- vastaava ohje päiväkodin johtajille

Selvitysprosessi

- Ennaltaehkäisy
- Havainto
- Ilmoitus
- Esiselvitys
- Selvitys ja ongelman määrittely
- Toimenpiteet
- Seuranta

Toimijat

- Kiinteistön omistaja
- Sisäilmaryhmä
- Kouluterveydenhuolto
- Työterveyshuolto
- Työsuojelu
- Terveysturvaviranomainen
- Ulkopuolinen asiantuntija

Sisäilmakysely oppilaille

- Ala (3.-6. lk)- ja yläkoulujen sekä lukioiden oppilaille suunnattu
- Sisäilmatilanteiden ratkaisun lähtökohtana on kattava ja asianmukainen rakennustekninen tutkimus mutta
 - kyselyt yhtenä työvälineenä koulun sisäilmatilanteen kartoittamisessa ja seurannassa
- Kyselyyn vastataan nimettömänä ja siihen osallistuminen on vapaaehtoista
- Vertailuaineistot, jotka on kerätty samalla lomakkeella ja analysoitu samalla tavalla

6. Ovatko seuraavat asiat häirinneet sinua koulussa VIIMEISEN KAHDEN VIIKON aikana?

	Liian kuuma sisällä <ul style="list-style-type: none">☐ Ei☐ Kyllä, joskus☐ Kyllä, melkein joka päivä		Liian kylmä sisällä <ul style="list-style-type: none">☐ Ei☐ Kyllä, joskus☐ Kyllä, melkein joka päivä
	Tunkkainen (huono) ilma <ul style="list-style-type: none">☐ Ei☐ Kyllä, joskus☐ Kyllä, melkein joka päivä		Epämiellyttävä haju <ul style="list-style-type: none">☐ Ei☐ Kyllä, joskus☐ Kyllä, melkein joka päivä
	Pölyisyys tai likaisuus <ul style="list-style-type: none">☐ Ei☐ Kyllä, joskus☐ Kyllä, melkein joka päivä		Melu <ul style="list-style-type: none">☐ Ei☐ Kyllä, joskus☐ Kyllä, melkein joka päivä
	Luokan rauhattomuus <ul style="list-style-type: none">☐ Ei☐ Kyllä, joskus☐ Kyllä, melkein joka päivä		

Selvitys kouluterveydenhuollon roolista ja tiedoista sisäilmatilanteessa

- Sisäilmatilanteessa kouluterveydenhuolto on usein avainasemassa oppilaan ja huoltajien kohtaamisessa
- Sisäilmatilanteiden selvittämiseksi on kuvattu toimintamalleja mm. rakennuksen ja kiinteistönomistajan näkökulmasta. Myös työterveyden roolia ja näkemystä on selvitetty aiemmin. Kouluterveydenhuolto ei kuitenkaan ole ollut mukana selvityksissä
- Kyselyn tulosten perusteella muodostetaan ehdotus kouluterveydenhuollon roolista ja toimintatavoista kuntien sisäilmatilanteissa

Nostoja kyselystä

- Vastaajina 146 terveydenhoitajaa ja 21 lääkäriä. Vastauksia tuli 67 kunnan alueelta
- Yli 80 % kyselyyn vastanneesta oli kohdannut oppilaita, joiden kouluterveydenhuoltoon hakeutumisen syy oli yhdistetty sisäilmaan
- Kouluterveydenhuollolta odotetaan sisäilmatilanteissa tietoa oireilevien oppilaiden määrästä, oireiden laadusta ja niiden kestoa
- Huoltajat toivovat tukea ja heidän kuuntelemistansa sekä ohjeita ja neuvoja mahdollisten oireiden helpottamiseksi
- Toisinaan kouluterveydenhuolto kokee, että heiltä odotetaan enemmän, kuin he pystyvät tilanteessa tekemään

Ohjeistus oppilaiden työskentelyyn ja oleskeluun kouluissa sisäilmaongelman aikana

- Kootaan olemassa oleva ohjeistus
- Kerätään työpajoissa kokemuksia väistötilanteista kunnilta
- Muodostetaan ehdotus oppilaiden tuesta sisäilmatilanteessa
- Pyritään luomaan väistötilanteille kriteeristö
- Yhteistyö Ratkaistaan yhdessä! – hankkeen kanssa

*Lisätietoja:
thl.fi/sisailmaohjelma
anniina.salmela(at)thl.fi*

Työterveyslaitos

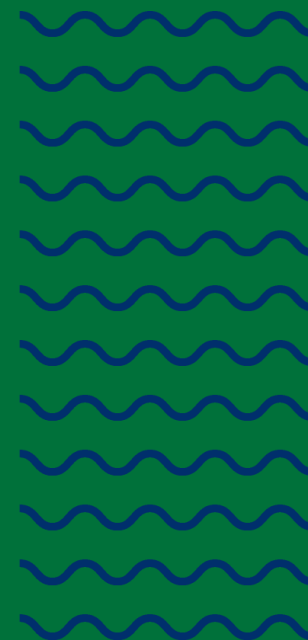
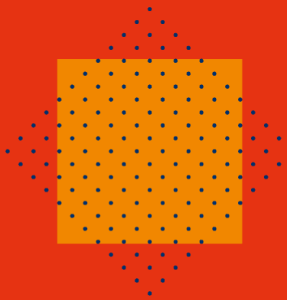

Terveet tilat 2028

Järjestötapaaminen 22.6.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Tukea työpaikoille ja oireileville sisäilmatilanteisiin

Hanna Keränen, Aki Vuokko, Elina Tulenheimo-Eklund
Työterveyslaitos

Työkyvyn tuki sisäilmatilanteissa

Työkyvyn tuen käytännöt sisäilmatilanteissa

- Kehittämisen- ja tutkimushankkeen tavoitteena oli rakentaa toimintamalli, joka kuvaa eri toimijoiden roolit ja käytännöt työkyvyn tukemisessa työpaikan sisäilmatilanteisiin liittyen.
- Hankkeessa toteutettiin kysely ja työpajat osallistujille.
- Osallistujina oli johtoa ja esihenkilöitä, työsuojelupäälliköitä, henkilöstöhallinnan edustajia, työsuojeluvaltuutettuja, työhyvinvointiasiantuntijoita, kiinteistön omistajia, tilahallinnan edustajia, sisäilmasiantuntijoita eri organisaatioista sekä järjestöjen edustajia.
- <https://www.julkari.fi/handle/10024/143298>

Työkyvyn tuki sisäilmatilanteissa

TUKI TYÖYHTEISÖLLE

Reilun johtamisen käytännöt ja vuorovaikutteinen viestintä

TUKI TYÖNTEKIJÄLLE

Varhaisen työkyvyn tukemisen keinot

RAKENNUKSEN/TYÖTILAN YLLÄPITO JA KÄYTTÖ

Rakennuksen suunnitelmallinen kunnossapito, huolto ja käyttö

**Työpaikan
normaalit
prosessit**

Arviointi

MUUTOSTAVOITTEEN MÄÄRITTELY JA KOKONAISSVALTAISEN RATKAISUPROSESSIN KÄYNNISTÄMINEN

Selvitykset

Kokonaisvaltainen työn ja työpaikan olosuhteiden selvittäminen

Työntekijän tilanteen ja tarvittaessa työkyvyn kartoitus

Sisäilma-, ilmanvaihto- ja rakennetekniset selvitykset ja rakennuksen olosuhteiden arviointi

Toimenpiteet

Kohdennettujen johdon, työyhteisön ja viestinnän tukitoimien suunnittelu ja toteutus

Työkyvyn yksilöllisten tukitoimien suunnittelu ja toteutus

Korjaavien toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus

Seuranta

SAAVUTETTujen TULOSTEN ARVIOINTI VERRATTUNA TAVOITTEISIIN

Lopetus

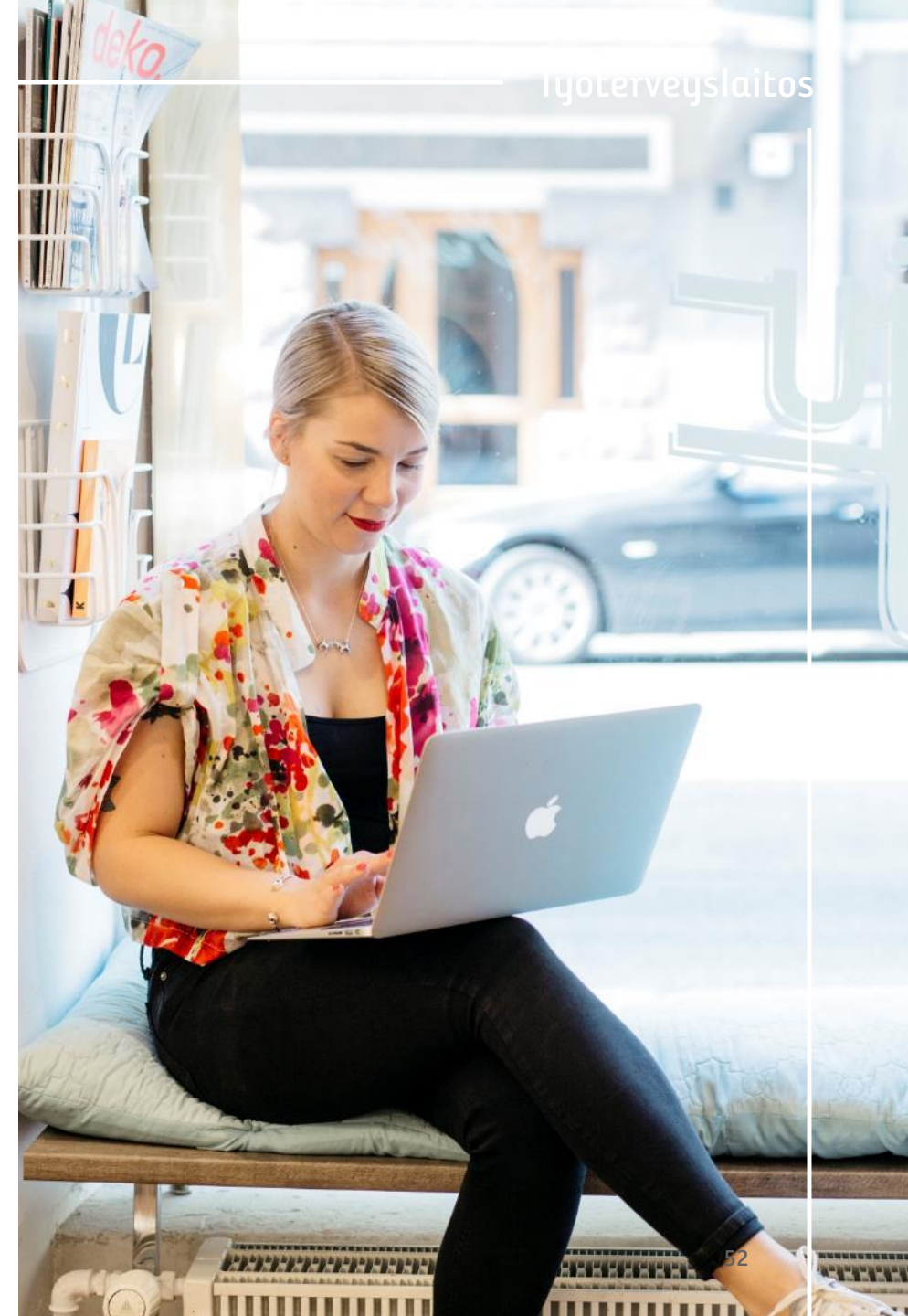
PROJEKTIN PÄÄTTÄMINEN JA PALUU NORMAALIEIHIN PROSESSEIHIN

ENNAKOINTI

SISÄILMATILANTEEN RATKAISU

Työkyvyn tuen toimintamallin jalkauttaminen 2022–2023

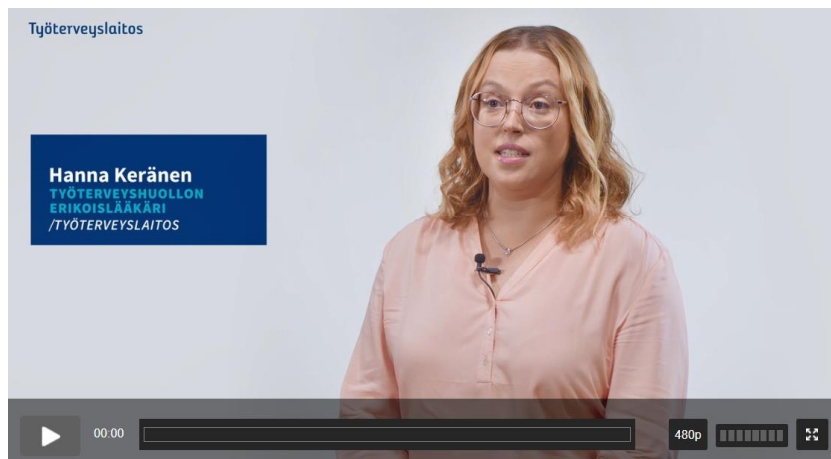
- Jatkohanke Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelmassa (2018–2028).
- Tavoite: edistää monitoimijaista työkyvyn tuen käytänteiden käyttöönottoa työpaikan toimintana sisäilmatilanteissa.
- Yksilöidyt tavoitteet, toimet ja kohteet yhteistyökumppanien omista tarpeista.
- Hankkeessa käytetään implementaatio- eli toimeenpanotutkimuksessa kehitettyjä keinoja, joiden avulla muutoksen suunnittelu ja käyttöönotto onnistuu työorganisaatioihin.

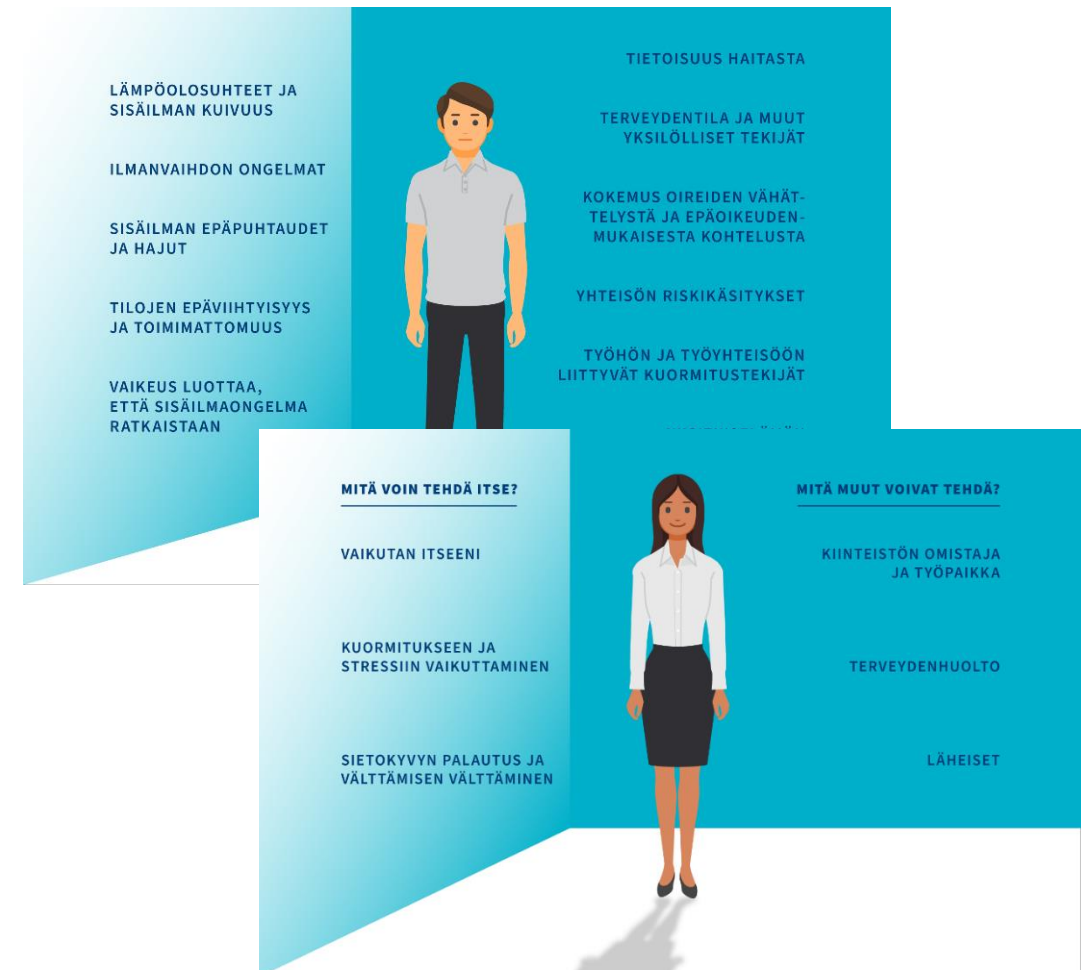
Oireilevalle tietoa ja tukea

Sisäilma, terveys ja oireilu (www.ttl.fi/sisailma)

- Miten saan apua oireisiin?
- Mistä oireilu ja haitat voivat johtua?
- Pitkittyneet oireet ja oireiluherkkyys
- Tapauskuvauksia

Erikoislääkäri Hanna Keränen kertoo videolla oireilun syistä ja seurauksista.

Sisäilma työpaikalla – verkkomateriaali

Sisäilma työpaikalla - verkkomateriaali työpaikoille

- Älä jää yksin sisäilma-asioissa!
- **Sisäilma työpaikalla -oppimateriaali** tarjoaa tietoa sisäilma-asioista erityisesti työpaikkojen esihenkilöille ja työntekijöille
- Tavoitteena on ollut tehdä tiivis, käytännönläheinen ja käyttäjäystävällinen materiaali työpaikkojen tueksi
- Tietoa on esitetty videoina, interaktiivisina kuvina ym.
- Työterveyslaitos on tuottanut materiaalin osana Kansallista sisäilma ja terveys -ohjelmaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa

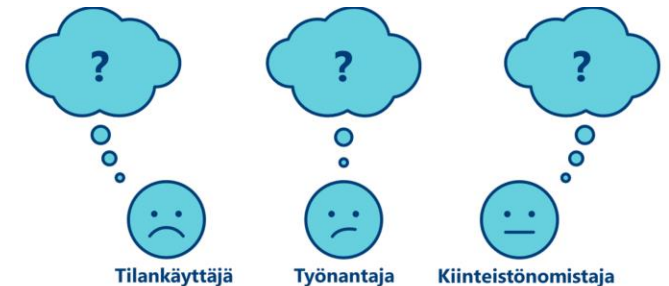
Sisäilma työpaikalla - verkkomateriaali työpaikoille

Materiaalissa on kolme osiota:

1. Yleistietoa sisäilmasta
2. Työpaikan sisäilma-asioiden ratkominen
3. Työyhteisö ja sisäilma

Osioissa on materiaalin käyttäjille sekä yhteisiä että eri käyttäjäryhmille suunnattuja sisältöjä.

Tervetuloa oppimaan!
www.ttl.fi/sisailmatyopaikalla

Työntekijälle
- Miten toimia, jos koet oireita sisäympäristössä?

Tulossa uusia ohjeita ja webinaarit

Uudet terveydellisen merkityksen arvioinnin ja olosuhdearvioinnin ohjeet julkaistaan syksyllä 2022

- Terv. merk. arvioinnin ohje tukee työterveyslääkäreitä työpaikan sisäilmaan liitettyjen ongelmien terveydellisen merkityksen arvioinnissa ja tilanteiden ratkaisemisessa.
- Ohje korvaa aikaisemman ohjeen (Latvala 2017). Uusi ohje on laajempi kuin vanha, ja siinä on huomioitu viimeisin tieto mm. altisteista.
- Ohje liittyy kiinteästi toiseen **ohjeeseen Sisäilmastaselvitys ja olosuhdearviointi**. Tämä toinen ohje on tarkoitettu työpaikkojen selvityksiä ja arviointeja tekeville kuten rakennusterveysasiantuntijoille (RTA).
- Molemmat ohjeet julkaistaan syksyllä 2022.

Päivitä tietosi uusista sisäilmaohjeista! – maksuttomat webinaarit 28.9. ja 10.11.2022 klo 14 –15.30

Ohjelma

- Avaus, *Kari Reijula*
- Sisäilmast selvitys ja olosuhdearviointi työpaikoilla, *Päivi Isokääntä*
- Terveydellisen merkityksen arviointi, *Elina Tulenheimo-Eklund*
- Keskustelua
- Muuta ajankohtaista Kansallisesta sisäilma- ja terveysohjelmasta

Työterveyslaitos

Päivitä tietosi uusista sisäilmaohjeista!

Maksuttomat webinaarit
28.9. ja 10.11.2022

ILMOITTAUDU

Ilmoittaudu tästä:

<https://www.ttl.fi/koulutus/webinaari/paivita-tietosi-uusista-sisailmaohjeista-webinaari>

Kiitos!

ttl.fi

@tyoterveys
@fioh

tyoterveyslaitos

tyoterveys

Tyoterveyslaitos

Terveet tilat 2028

Järjestötapaaminen 22.6.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

